



WYKORZYSTANIE POWIERZCHNI GEODEZYJNEJ

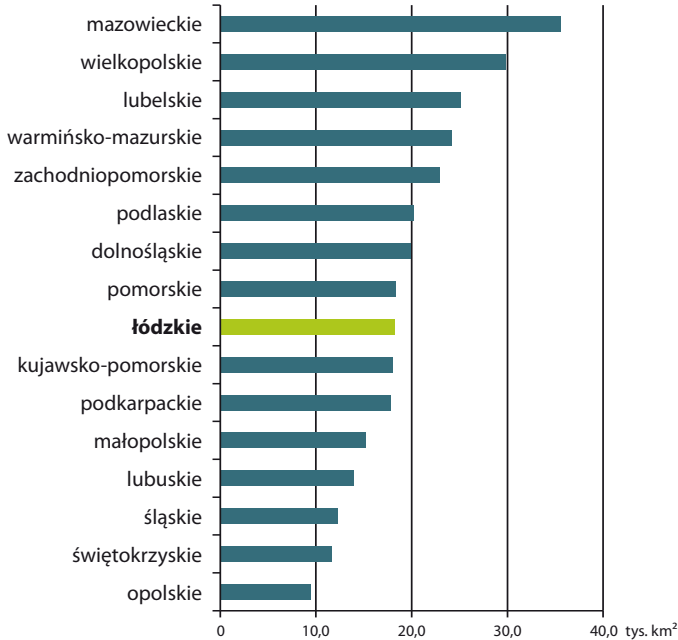
ROZDZIAŁ I

WYKORZYSTANIE POWIERZCHNI GEODEZYJNEJ

WYKORZYSTANIE POWIERZCHNI GEODEZYJNEJ	9
I.1 WPROWADZENIE.....	11
I.2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA.....	16
I.3 TERENY ZIELENI.....	19
I.4 LESISTOŚĆ.....	20
I.5 OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE.....	22

I.1 WPROWADZENIE

Województwo łódzkie, według stanu w dniu 1 I 2014 r. zajmuje powierzchnię 18219,0 km², co stanowi 5,8% terytorium Polski i plasuje je na 9 miejscu wśród województw.



Na terenie województwa łódzkiego wydzielono 24 powiaty, w tym 3 miasta na prawach powiatu (Łódź, Skierniewice, Piotrków Trybunalski) oraz 177 gmin. Największym powiatem województwa jest powiat sieradzki (1490,8 km² – 8,2% powierzchni ogółem), natomiast najmniejszym – miasto Skierniewice (34,4 km², tj. 0,2%).

Tabela I.1 Jednostki administracyjne województwa łódzkiego w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

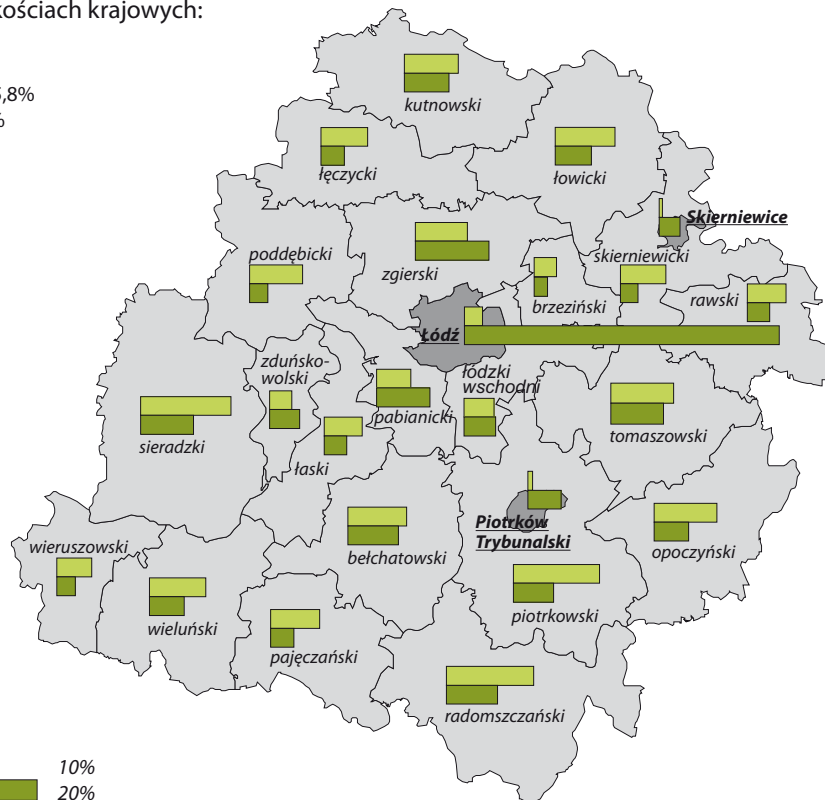
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	
		ogółem	Polska=100
Powiaty	314	21	6,7
Miasta na prawach powiatu	66	3	4,5
Gminy ^a	2479	177	7,1
miejskie	306	18	5,9
miejsko-wiejskie	602	26	4,3
wiejskie	1571	133	8,5
Miasta	908	44	4,8
Miejscowości wiejskie	52543	5009	9,5
Sołectwa	40583	3491	8,6

^a W tym 3 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

Rys. I.1 Powierzchnia województw w 2014 r.

Stan w dniu 1 I

Udziały województwa w wielkościach krajowych:



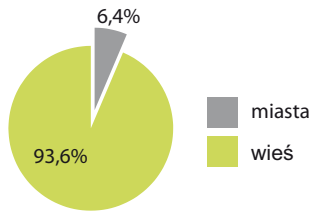
Udziały w wielkościach wojewódzkich:



Rys. I.2 Powierzchnia i ludność województwa łódzkiego w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

W województwie łódzkim dominują tereny wiejskie, które zajmują jego większą część – 17061,1 tys. km², tj. 93,6% powierzchni ogółem. Pozostały odsetek to tereny miejskie – 115,8 tys. km², z których 34,1% zajmują miasta na prawach powiatu.



Rys. I.3 Udział terenów miejskich województwa łódzkiego w powierzchni ogółem w 2014 r.

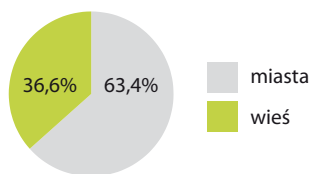
Stan w dniu 1 I



Fot I.1 Gmina wiejska Zgierz.

Województwo łódzkie, według stanu na koniec 2013 r., liczyło 2513,1 tys. mieszkańców i pod względem wielkości populacji przyjęło 6 lokatę wśród województw. Jego mieszkańcy stanowili 6,5% ogółu ludności Polski. Najliczniejszym, pod względem liczby mieszkańców, powiatem województwa była Łódź, którą pod koniec 2013 r. zamieszkiwało 711,3 tys. osób (28,3% mieszkańców całego województwa). Najmniejszą populacją charakteryzował się powiat brzeziński – 30,9 tys. mieszkańców (1,2% ogółu).

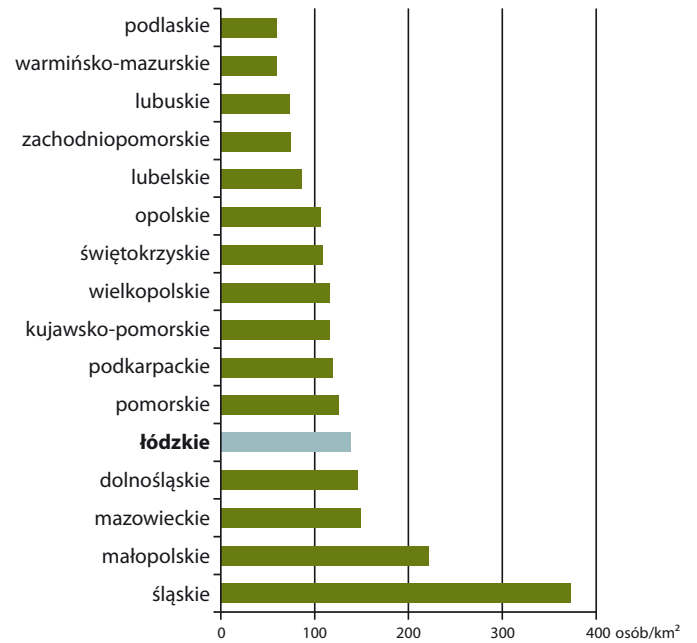
Ludność województwa zamieszkująca tereny miejskie liczyła 1593,0 tys. osób, co oznacza, że współczynnik urbanizacji, czyli odsetek ludności miejskiej wyniósł 63,4%.



Rys. I.4 Struktura ludności województwa łódzkiego według miejsca zamieszkania w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

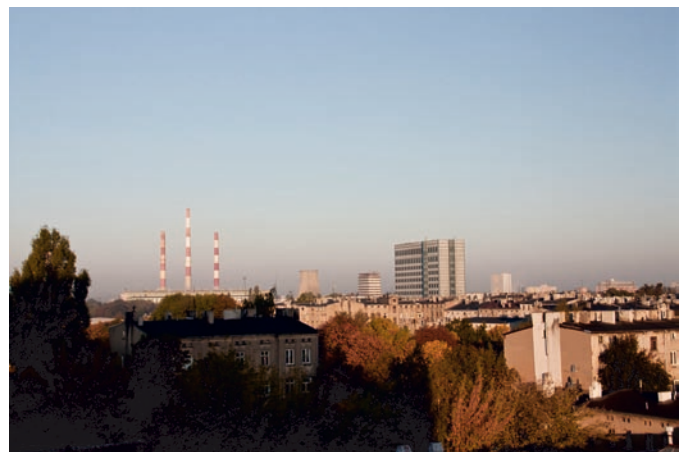
Gęstość zaludnienia w województwie łódzkim na koniec 2013 r. była jedną z wyższych wśród województw i wyniosła 138 osób/km². Wyższy wskaźnik odnotowano w 4 województwach: dolnośląskim – 146 osób/km², mazowieckim – 150 osób/km², małopolskim – 221 osób/km² oraz śląskim – 373 osoby/km². Gęstość zaludnienia województwa łódzkiego w 2013 r. była wyższa niż średnia dla Polski – 123 osoby/km².



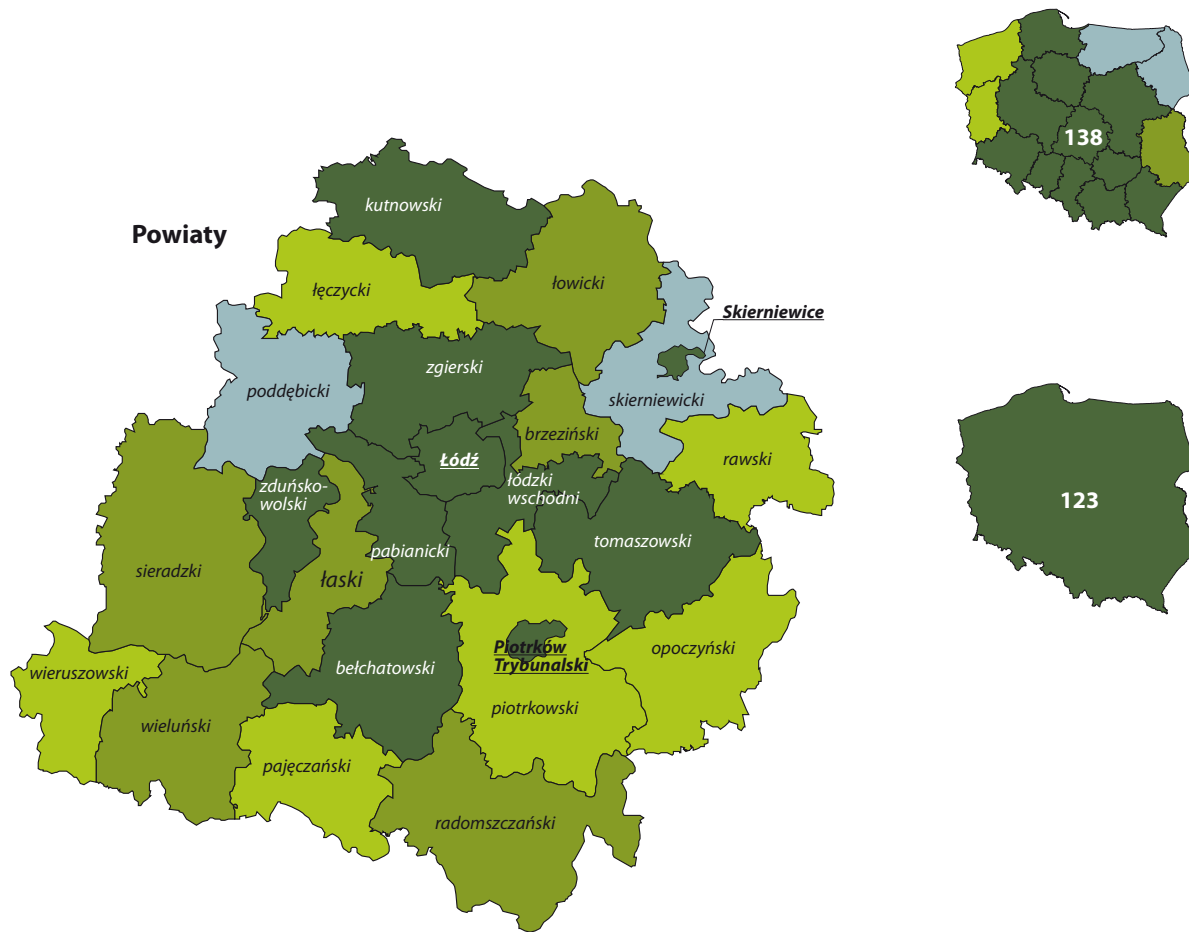
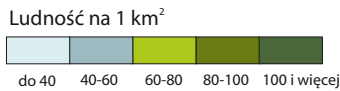
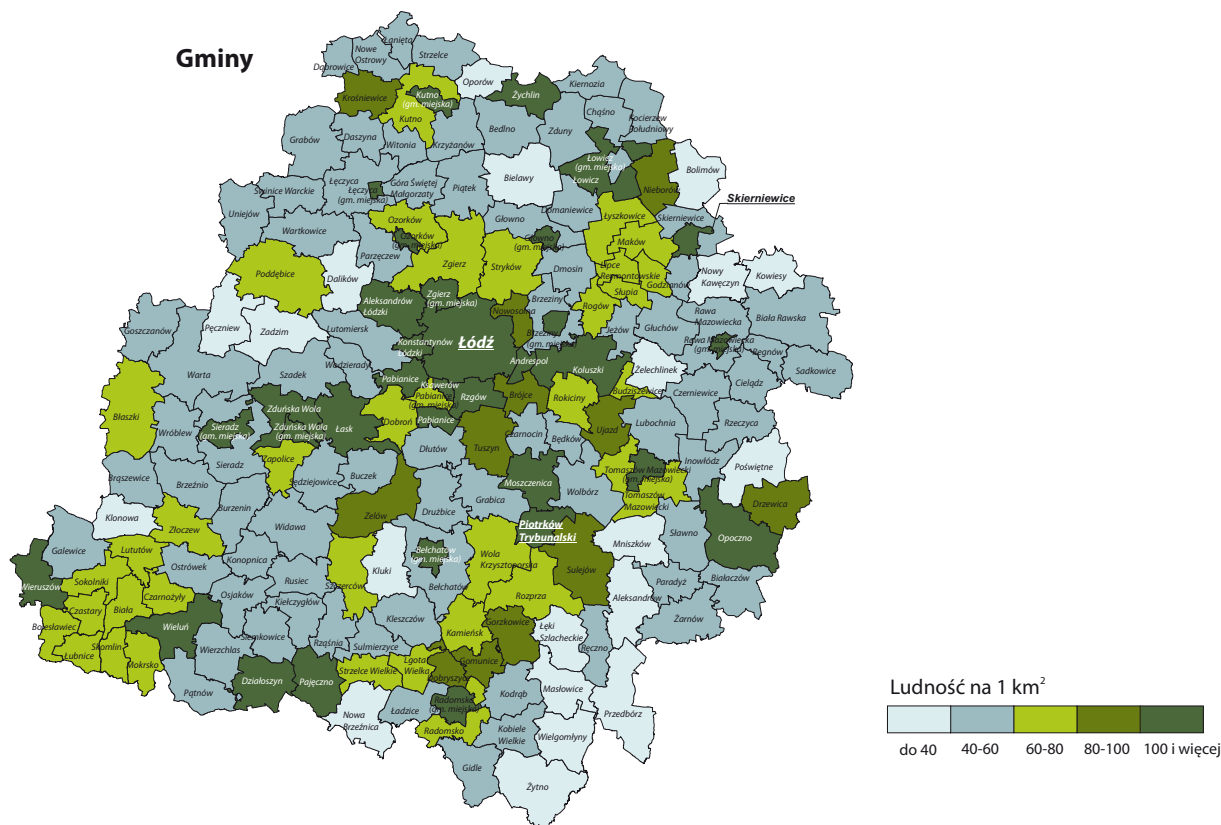
Rys. I.5 Gęstość zaludnienia według województw w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Wśród powiatów województwa najwyższy wskaźnik gęstości zaludnienia odnotowano w miastach na prawach powiatu: Łodzi – 2426 osób/km², Skierniewicach – 1413, Piotrkowie Trybunalskim – 1129. Najgęściej zaludnionym powiatem ziemskim był powiat pabianicki – 243 osoby/km², natomiast najmniej – poddębicki – 48 osób/km².



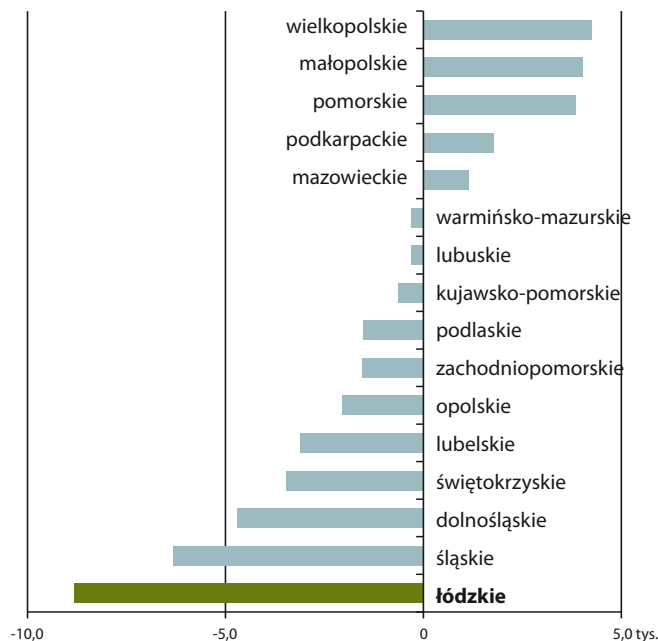
Fot I.2 Miasto Łódź.



Rys. I.6 Gęstość zaludnienia w województwie łódzkim w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

W województwie łódzkim, w wyniku przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń, występuje ujemny przyrost naturalny, który w 2013 r. wyniósł -8831 osób, czyli -3,5 osoby na 1000 mieszkańców. Był to najniższy przyrost naturalny wśród województw. Najwyższym współczynnikiem przyrostu naturalnego charakteryzowały się województwa: pomorskie (1,7‰), wielkopolskie (1,2‰) i małopolskie (1,2‰). Dla Polski współczynnik ten wyniósł -0,5‰.



Rys. I.7 Przyrost naturalny według województw w 2013 r.

W ciągu roku

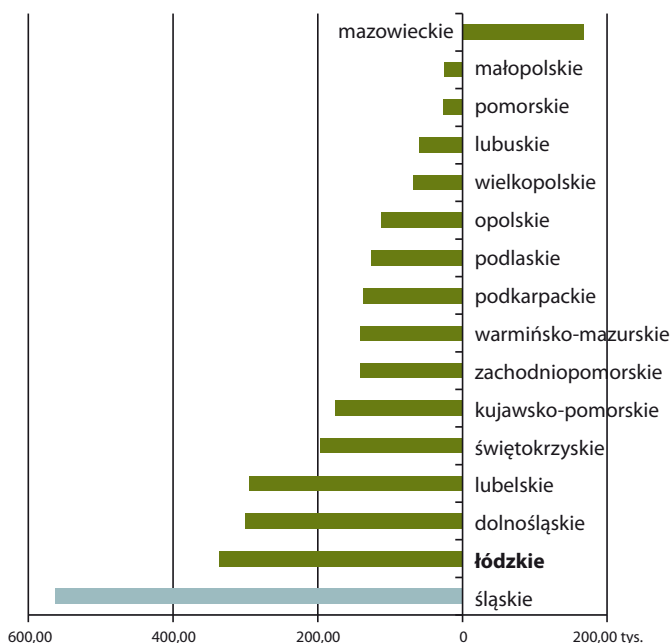
Współczynnik przyrostu naturalnego w miastach województwa łódzkiego był ujemny i ukształtował się na poziomie -2,2‰. Na terenach wiejskich również przyjął wartość ujemną (-2,6‰).

W 2013 r. najniższy przyrost naturalny na 1000 ludności wśród powiatów województwa łódzkiego odnotowano w Łodzi (-6,5‰), powiecie kutnowskim (-4,8‰) oraz poddębickim (-3,8‰). Dodatnim przyrostem naturalnym charakteryzowały się jedynie dwa powiaty: bełchatowski oraz miasto Skierniewice, gdzie współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł odpowiednio 1,2‰ oraz 0,1‰.



Fot I.3 Park Staromiejski w Łodzi.

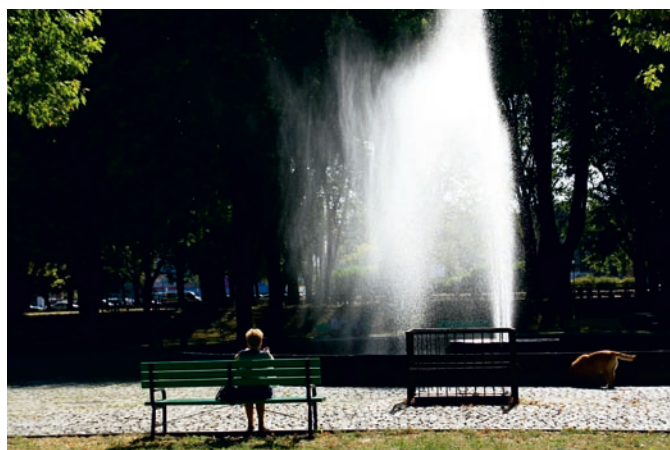
Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego, opracowanej w 2008 r., przewiduje się dalszy spadek liczby mieszkańców województwa łódzkiego. W okresie 2013-2035 liczba mieszkańców województwa zmniejszy się o 325,1 tys. tj. o 12,9%. Spadek liczby mieszkańców prognozuje się niemal we wszystkich województwach, jednak łódzkie według tych przewidywań odnotuje jeden z najgłębszych, za województwem świętokrzyskim (spadek o 15,1%) oraz lubelskim (spadek o 13,2%).



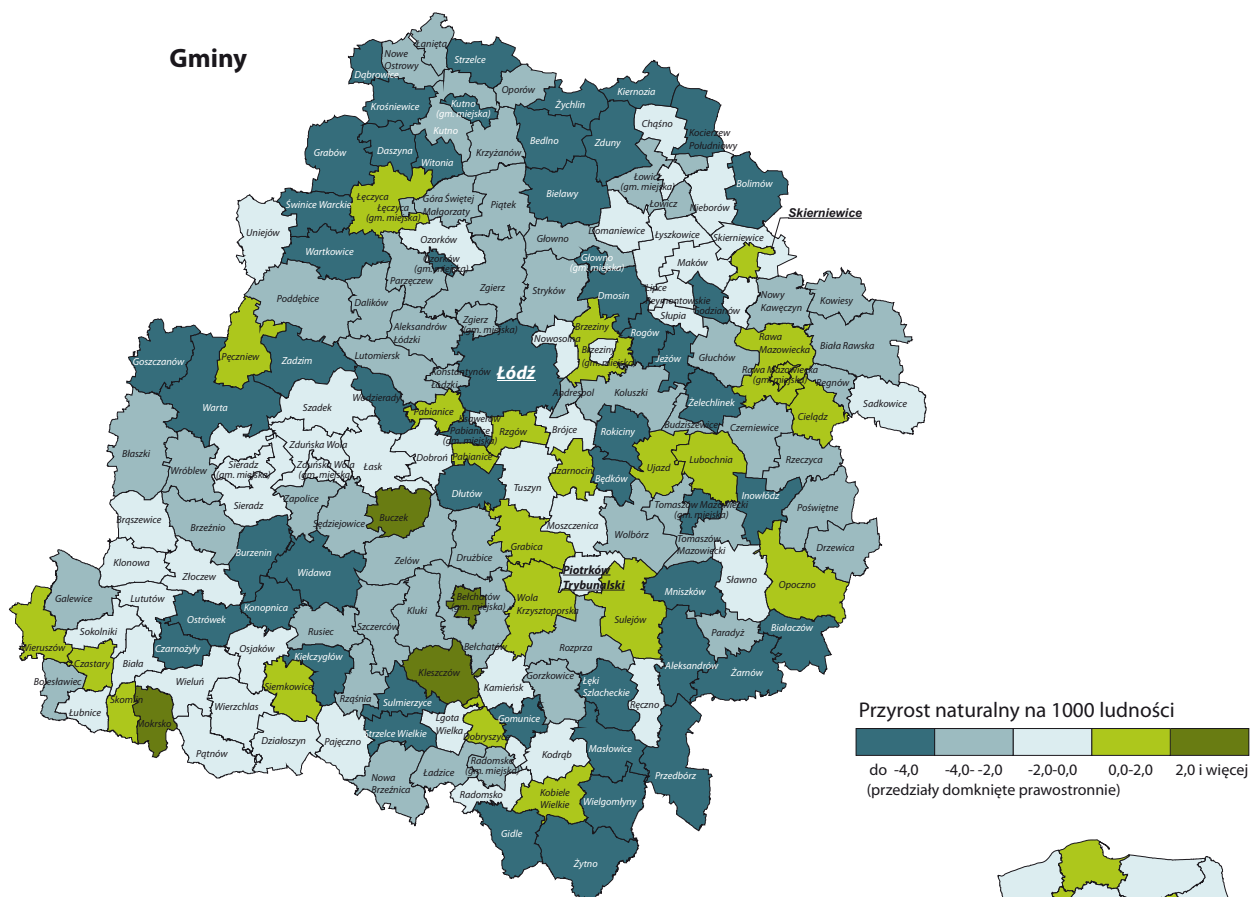
Rys. I.8 Prognozowana zmiana liczby ludności w okresie 2013-2035.

Na terenach wiejskich województwa łódzkiego przewiduje się niewielki ubytek zaludnienia – według prognozy liczba ludności zmniejszy się o 67,5 tys. (o 7,3%) do 852,5 tys. Na terenach miejskich przewiduje się natomiast ubytek ludności o 16,2%.

Stosunkowo mniejszy ubytek liczby mieszkańców wsi niż miast sprawi, iż udział ludności miejskiej wśród ogółu mieszkańców województwa łódzkiego obniży się z 63,4% do 61,0% w 2035 r.



Fot I.4 Park Staromiejski w Łodzi.



Rys. I.9 Ruch naturalny ludności w województwie łódzkim w 2013 r.
Stan w dniu 31 XII

I.2 POWIERZCHNIA GEODEZYJNA

Według ewidencji geodezyjnej^a (stan w dniu 1 I 2014 r.) największą część województwa zajmują użytki rolne – 1287006 ha, tj. 70,6% ogólnej powierzchni. W ich strukturze najwięcej (77,7%) stanowią grunty orne.

W ciągu 10 lat areał użytków rolnych województwa łódzkiego zmniejszył się o 2,2%, przy jednoczesnym wzroście powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych o 4,8%, które według stanu w dniu 1 I 2014 stanowiły ponad 22,0% ogółu powierzchni województwa. Największe zmiany odnotowano w przypadku użytków ekologicznych, których powierzchnia od 2004 r. wzrosła z 291 ha do 1321 ha. W ciągu ostatniej dekady zaobserwowano również wzrost gruntów zabudowanych i zurbanizowanych o 12784 ha, tj. o 14,7%. Na początku 2014 r. zajmowały one 5,5% powierzchni województwa łódzkiego.



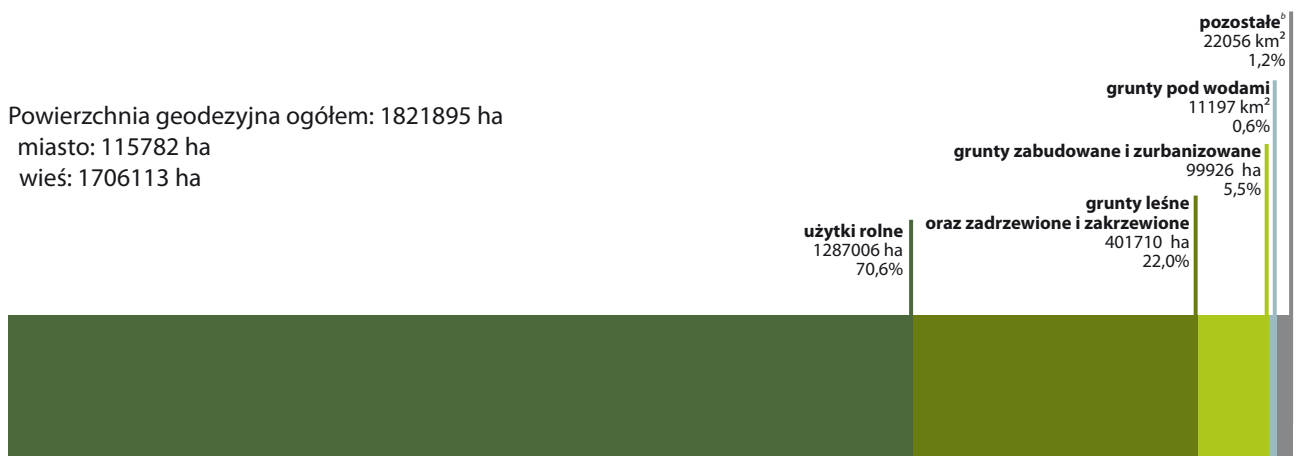
Fot I.5 Gmina Zgierz.

Tabela I.2 Wykorzystanie powierzchni geodezyjnej województwa łódzkiego w 2014 r.

Stan w dniu 1 I

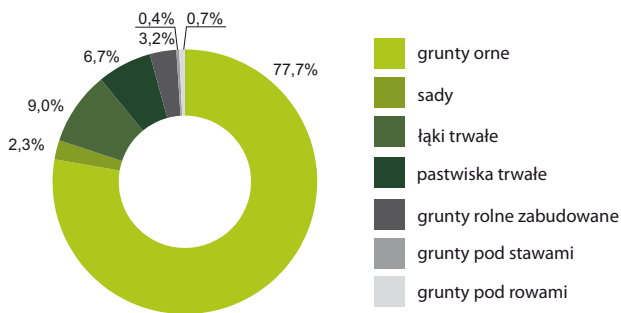
WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo
	w ha
Powierzchnia geodezyjna ogółem	1821895
Użytki rolne	1287006
grunty orne	1000341
sady	30249
łąki trwałe	115593
pastwiska trwałe	85852
grunty rolne zabudowane	41677
grunty pod stawami	4617
grunty pod rowami	8677
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	401710
lasy	390950
grunty zadrzewione i zakrzewione	10760
Grunty zabudowane i zurbanizowane	99926
tereny mieszkaniowe	20170
tereny przemysłowe	6415
inne tereny zabudowane	9212
zurbanizowane tereny niezabudowane	3933
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	2929
tereny komunikacyjne	54586
drogi	47880
koleje	6231
inne	475
użytki kopalne	2681
Grunty pod wodami	11197
powierzchniowymi płynącymi	8967
powierzchniowymi stojącymi	2230
Użytki ekologiczne	1321
Nieuzutki	14764
Tereny różne	5971

Powierzchnia geodezyjna ogółem: 1821895 ha
 miasto: 115782 ha
 wieś: 1706113 ha



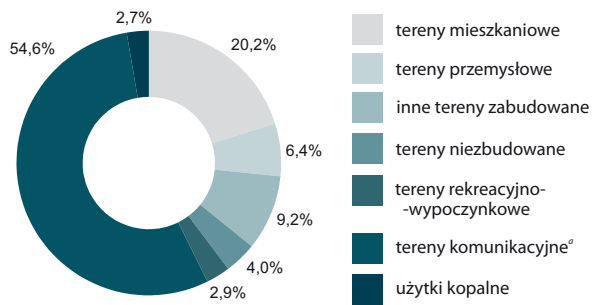
^a Informacje o stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni kraju ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454). Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję). ^b Użytki ekologiczne, nieużytki, tereny różne.

Rys. I.10 Powierzchnia geodezyjna województwa łódzkiego w 2014 r.
 Stan w dniu 1 I



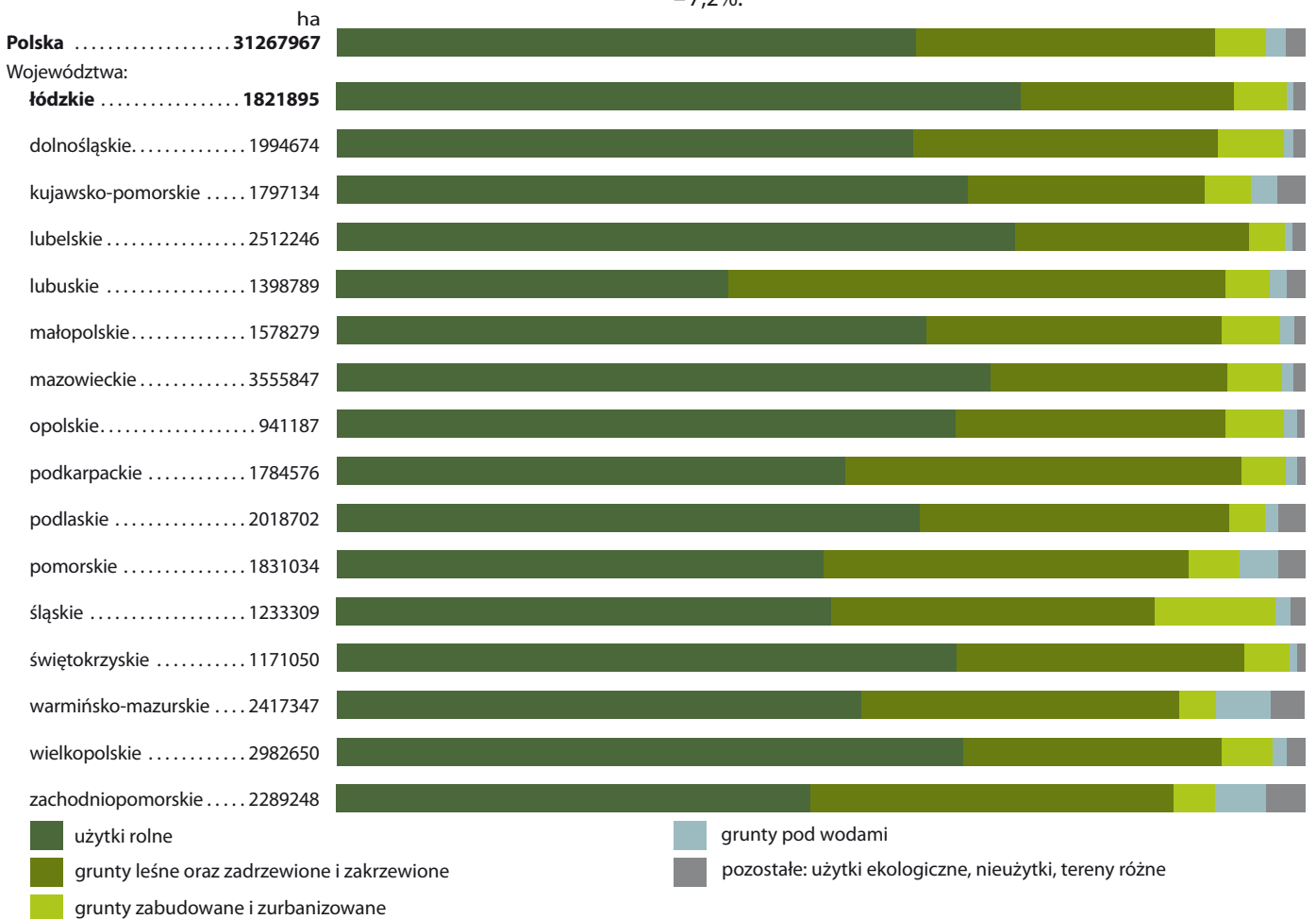
Rys. I.11 Struktura użytków rolnych w województwie łódzkim w 2014 r.

Stan w dniu 31 I



Rys. I.12 Struktura gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w województwie łódzkim w 2014 r.

Stan w dniu 31 I



Rys. I.13 Powierzchnia geodezyjna Polski według województw w 2014 r.

Stan w dniu 1 I

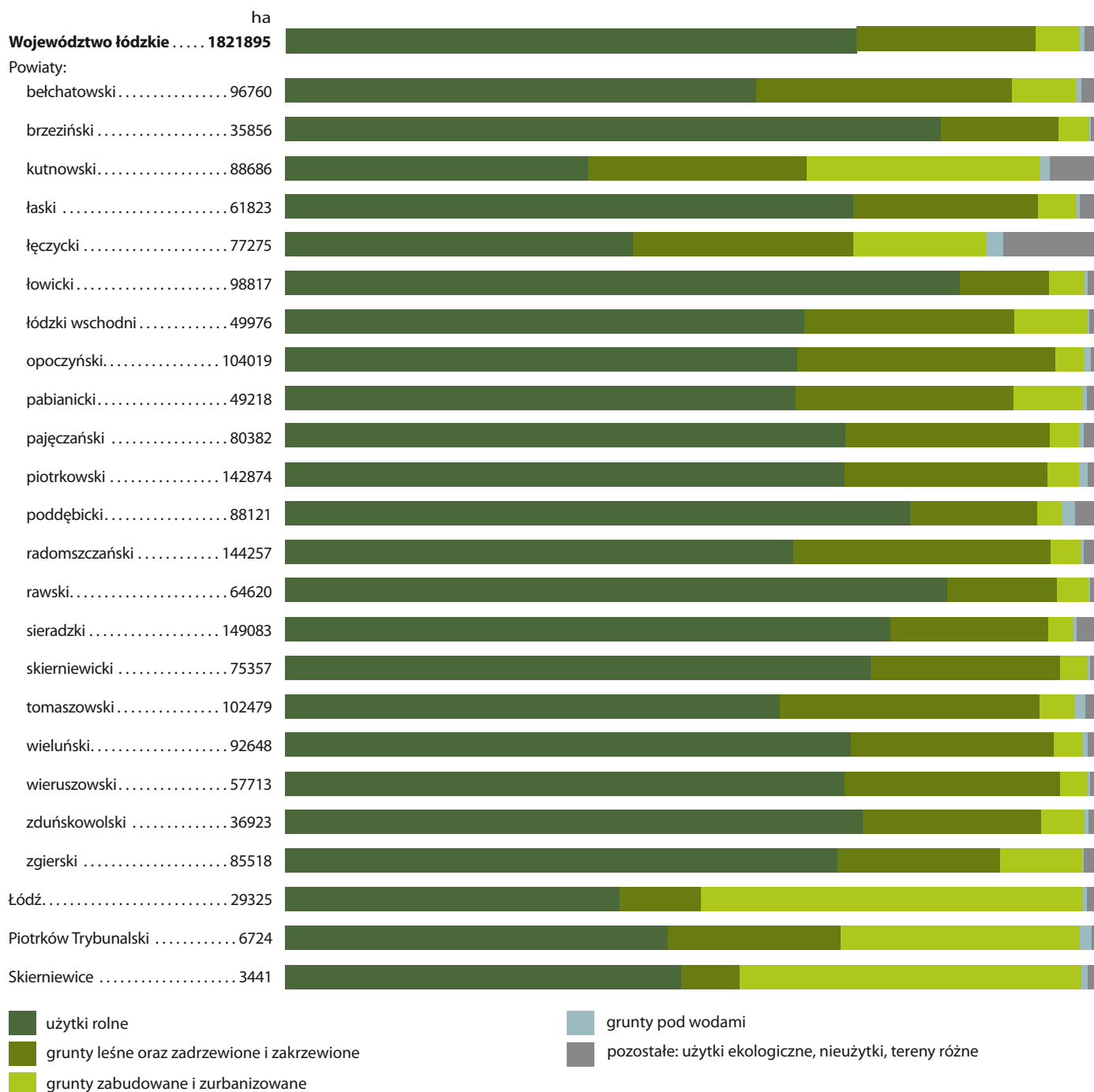
Województwo łódzkie, wśród innych województw, charakteryzuje się (wg danych z 1 I 2014 r.) największym odsetkiem użytków rolnych w powierzchni ogółem – 70,6%. Dla Polski odsetek ten w tym samym czasie wyniósł 59,9%.

Województwo zajmuje natomiast ostatnie miejsce pod względem udziału gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych w powierzchni ogółem (ponad 22,0%), dla Polski odsetek ten, na początku 2014 r., wyniósł 30,9%. Udział gruntów pod wodami w powierzchni ogółem – z odsetkiem 0,6% także plasuje województwo łódzkie na ostatnim miejscu. Dla Polski wartość ta była ponad 3-krotnie wyższa – na początku 2014 r. wyniosła 2,1%.

Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiły 5,5% powierzchni województwa, tj. o 0,3 pkt proc. więcej niż w skali kraju.

Użytki ekologiczne, nieużytki, tereny różne na początku 2014 r. stanowiły 1,2% powierzchni województwa łódzkiego. Dla Polski odsetek ten wyniósł w tym samym czasie 1,9%.

W strukturze użytków rolnych województwa łódzkiego, podobnie jak w innych województwach, największy odsetek zajmowały grunty orne – 77,7%. Województwo łódzkie charakteryzowało się jednym z niższych udziałów łąk trwałych w powierzchni użytków rolnych – 9,0%. Niższym udziałem cechowało się jedynie województwo kujawsko-pomorskie – 7,2%.



Rys. I.14 Powierzchnia geodezyjna województwa łódzkiego według powiatów w 2014 r.

Stan w dniu 1 I

Powiatem województwa łódzkiego, charakteryzującym się największym udziałem użytków rolnych w powierzchni ogółem (wg danych z 1 I 2014 r.) był powiat łęczycki, gdzie użytki rolne stanowiły 88,6% powierzchni powiatu. Najmniejszym odsetkiem gruntów rolnych cechowały się miasta na prawach powiatu (Łódź – 41,4%, Piotrków Trybunalski – 47,3%, Skierniewice – 49,0%) oraz powiat bełchatowski – 58,2%.

Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały największą część powierzchni powiatu tomaszowskiego – 32,1%, opoczyńskiego – 31,8% oraz bełchatowskiego – 31,5%, najmniejszą natomiast – powiatu kutnowskiego i łęczyckiego – 5,4%. W Łodzi grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały 10,0% powierzchni miasta.

Największy udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w powierzchni ogółem odnotowano na terenie miasta Łodzi – 47,2% oraz pozostałych miast na prawach powiatu: Skierniewic – 42,2%, Piotrkowa Trybunalskiego – 29,6%, a także powiatu zgierskiego – 10,2%, najniższy zaś w powiecie poddębickim – 3,0%.

Grunty pod wodami, zajmowały na początku 2014 r. powierzchnię 11,2 tys. ha tj. 0,6% obszaru województwa. Największą powierzchnią gruntów pod wodami charakteryzował się powiat poddębicki – 1,7%. Najmniejszą natomiast powiat łódzki wschodni i rawski – 0,2% powierzchni.

I.3 TERENY ZIELENI

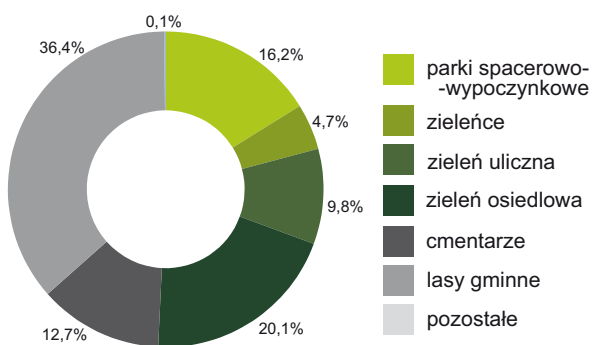
W 2013 r. (wg stanu w dniu 31 XII) tereny zieleni zajmowały powierzchnię 9,1 tys. ha, co stanowiło 0,5% obszaru całego województwa. Największy odsetek tych terenów wśród województw odnotowano w województwie podkarpackim – 1,8%, najmniejszy natomiast – w podlaskim – 0,2%. W skali kraju udział ten wyniósł 0,6%.

W 2013 r. (wg stanu w dniu 31 XII) łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków spacerowo-wypoczynkowych i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej w województwie łódzkim wyniosła 3,7 tys. ha (0,2% powierzchni geodezyjnej województwa), co oznacza, że średnio na jednego mieszkańca przypadało ok. 14,8 m² powierzchni ogólnodostępnych parków spacerowo-wypoczynkowych i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej. W Łodzi tereny te zajmowały 1,6 tys. ha i stanowiły 5,5% powierzchni miasta. Natomiast na jednego mieszkańca przypadało średnio 22,5 m². Dla Polski wskaźnik ten wyniósł 15,5 m².

Tabela I.3 Tereny zieleni w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

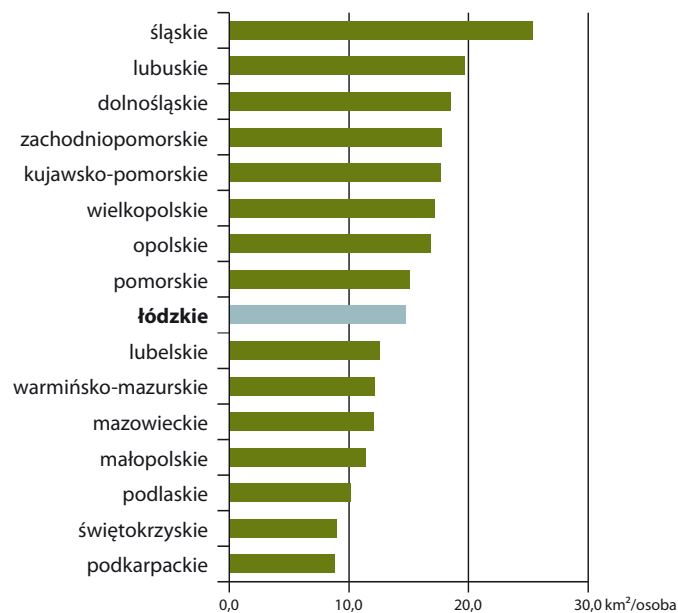
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	Łódź
	w ha		
Parki spacerowo-wypoczynkowe.....	22758,8	1461,8	588,8
Zieleńce.....	10109,8	427,6	105,0
Zieleń uliczna.....	13573,9	882,6	456,0
Zieleń osiedlowa.....	26709,5	1823,5	907,6
Cmentarze.....	17989,9	1149,3	224,5
Lasy gminne.....	84309,5	3295,4	1465,7
Pozostałe.....	3010,6	12,8	-



Rys. I.15 Struktura terenów zieleni w województwie łódzkim w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Powiatem województwa łódzkiego, w którym na 1 mieszkańca przypadała najmniejsza powierzchnia ogólnodostępnych parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej był powiat skierniewicki – 1,8 m², natomiast największą powierzchnią tych terenów, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, cechowało się miasto Skierniewice – 27,0 m² i powiat rawski – 24,4 m².



Rys. I.16 Powierzchnia ogólnodostępnych parków spacerowo-wypoczynkowych i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej przypadająca na 1 mieszkańca według województw w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Funkcje ogólnodostępnych terenów zieleni pełnią również lasy gminne. Pod koniec 2013 r. ich powierzchnia w województwie łódzkim wyniosła 3,3 tys. ha, z czego 59,9% znajdowało się na terenach miejskich. W samej Łodzi lasy gminne zajmowały powierzchnię 1,5 tys. ha i stanowiły 44,5% lasów gminnych województwa.



Fot. I.6 Park Helenów w Łodzi.

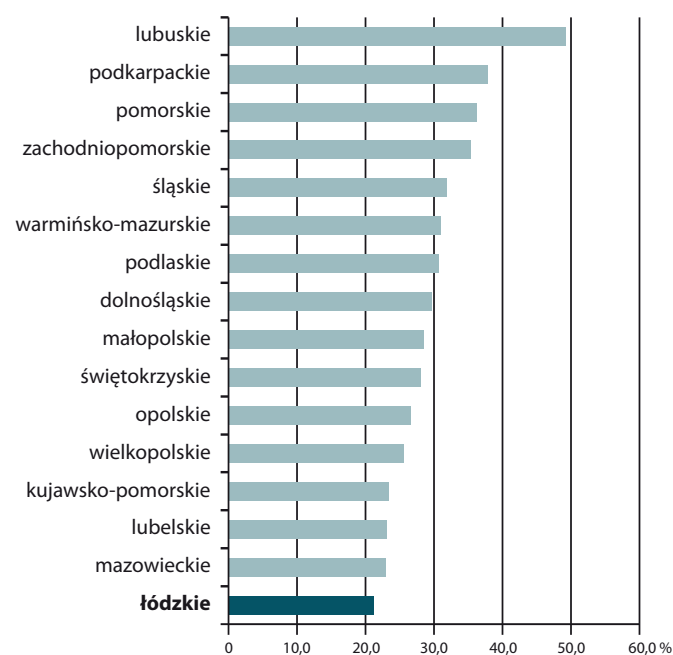
I.4 LESISTOŚĆ

W końcu 2013 r. w województwie łódzkim lasy zajmowały 387502 tys. ha, co stanowiło 21,3% całego obszaru. I choć udział lasów w powierzchni ogółem z roku na rok zwiększa się, to województwo łódzkie charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem lesistości wśród innych województw. Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w województwie lubuskim – 42,9%.

Tabela I.4 Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	Łódź
	w ha		
Powierzchnia gruntów leśnych	9382966	394816	2802
lasów	9177193	387502	2757
grunty związane z gospodarką leśną	205773	7314	-
Lesistość	29,4	21,3	9,4

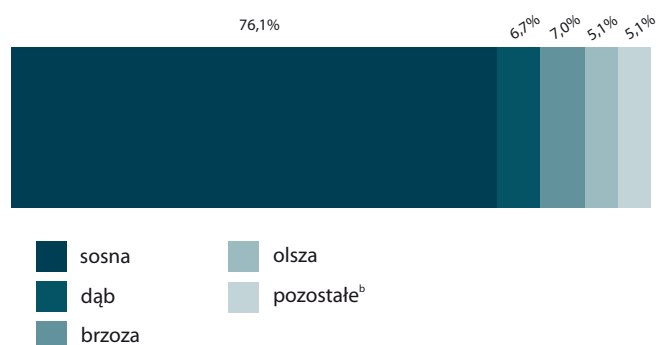


Rys. I.17 Lesistość według województw w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Wśród powiatów województwa łódzkiego największą lesistością charakteryzował się powiat tomaszowski, gdzie lasy na koniec 2013 r. zajmowały 31,1% powierzchni powiatu. Równie wysoki udział lasów w powierzchni ogółem odnotowano w powiatach: opoczyńskim (30,7%) oraz radomszczańskim (30,6%). Powiatem o najniższej lesistości był powiat skierniewicki (4,5%), a za nim kutnowski (4,9%) oraz łęczycki (5,6%). W Łodzi lesistość ukształtowała się na poziomie 9,4%.

W strukturze leśnej województwa łódzkiego dominującym gatunkiem jest sosna, której udział w drzewostanie leśnym na koniec 2013 r. wyniósł 76,1%. Nieznacznie większy udział tego gatunku w strukturze gruntów leśnych odnotowano jedynie w województwie wielkopolskim - 76,9%.



a Określonego na podstawie gatunków panujących (przeważających w drzewostanie). b Świerk, jodła, buk, grab, osika, topola.

Rys. I.18 Powierzchnia lasów według składu gatunkowego^a w województwie łódzkim w 2013 r.

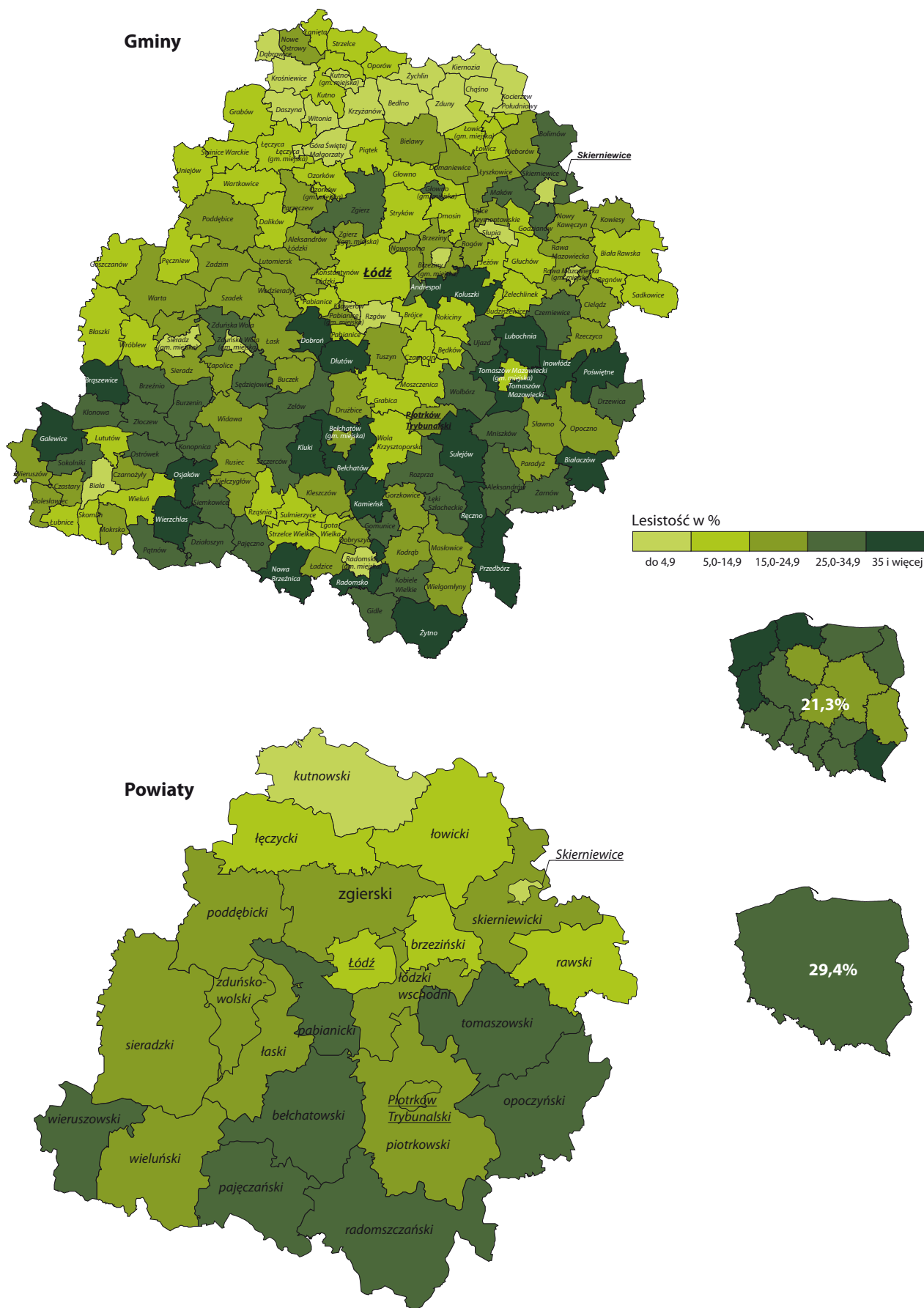
Stan w dniu 31 XII



Fot I.7 Grotniki, gmina Zgierz.



Fot I.8 Grotniki, gmina Zgierz.



Rys. I.19 Lesistość w województwie łódzkim w 2013 r.
Stan w dniu 31 XII

I.5 OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie łódzkim na koniec 2013 r. wyniosła 357,8 tys. ha, co stanowiło 19,6% powierzchni województwa. Jest to jeden z najniższych udziałów wśród innych województw. Mniejszy udział odnotowano jedynie w województwie dolnośląskim – 18,6%. Dla Polski odsetek ten wyniósł 32,5%.

Na 1 mieszkańca województwa łódzkiego przypadają 1424 m² obszarów chronionych, czyli o 46,1% mniej niż na mieszkańca Polski. Niżej w rankingu znalazły się jedynie 2 województwa: dolnośląskie – 1275 m²/mieszkańca i śląskie 595 m²/mieszkańca.

Tabela I.5 Obszary prawnie chronione w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

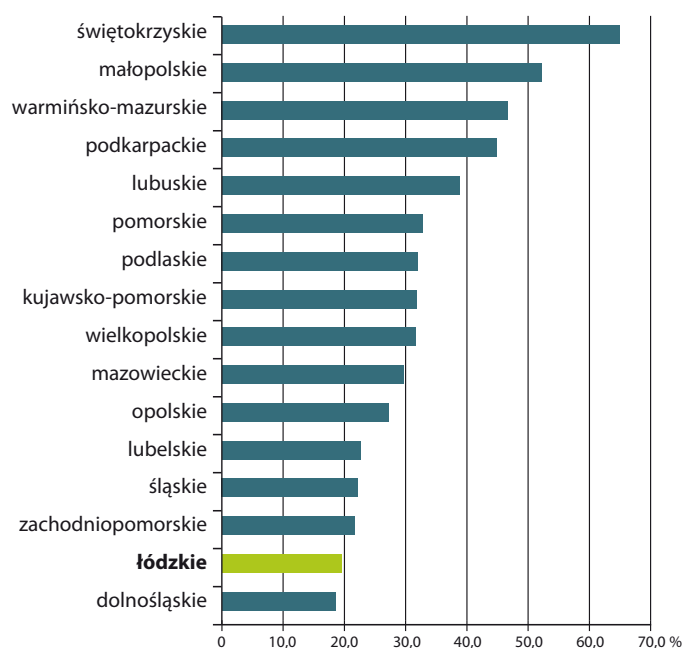
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo
	w ha	
Ogółem	10164813,6	357794,1
Parki narodowe ^a	314619,7	68,3
Rezerваты przyrody ^a	165741,5	7418,8
Parki krajobrazowe ^{ab}	2530924,8	95911,0
Obszary chronionego krajobrazu ^a	7006245,7	240883,7
Stanowiska dokumentacyjne	904,0	33,7
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	95780,6	11835,7
Użytki ekologiczne	50597,5	1643,1

a Bez otuliny. b Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

Największą powierzchnię wśród obszarów chronionych w województwie łódzkim zajmowały obszary chronionego krajobrazu – 240,9 tys. ha tj. 67,3% obszarów prawnie chronionych. Parki narodowe zajmowały jedynie 68,3 ha – 0,02% powierzchni województwa. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w województwie łódzkim, zajmujące obszar 11,8 tys. ha, stanowiły 3,3% wszystkich obszarów prawnie chronionych na terenie województwa i jest to największy udział wśród innych województw. Zespoły te zajmowały jednocześnie 12,4% powierzchni wszystkich zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w kraju i tutaj także był to jeden z wyższych udziałów wśród innych województw (warmińsko-mazurskie – 22,3%, pomorskie – 14,3%).



Fot I.9 Rezerwat przyrody Grądy nad Moszczenicą



Rys. I.20 Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Powiatem województwa łódzkiego charakteryzującym się największym udziałem obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem na koniec 2013 r. był powiat brzeziński, oraz łaski, na terenie których obszary chronione zajmowały odpowiednio 19,6 tys. ha i 25,8 tys. ha, tj. 54,6% i 41,8% powiatu. Najmniejszym udziałem tych terenów w powierzchni ogółem charakteryzowało się miasto Skierniewice – obszary te zajmowały powierzchnię 5,7 ha, tj. 0,2% całego miasta.

Największa powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu w województwie łódzkim znajdowała się na terenie powiatu sieradzkiego – 36,7 tys. ha, tj. 10,3 %. Najmniej – na terenie miasta Skierniewice – 0,002%. Obszary prawnie chronione w Łodzi zajmowały teren 2,8 tys. ha, tj 9,4% powierzchni miasta oraz 0,8% obszarów prawnie chronionych województwa.

Opracowała:

Marta Gonerska

Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych

Urząd Statystyczny w Łodzi